

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПОЛІТОЛОГІЯ»

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>3</u>	<u>6</u>	<u>20</u>	<u>16</u>	<u>54</u>	<u>90</u>	<u>6</u>

Київ-ЗФУУ
2025

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини», спеціальності С4 Психологія, затвердженої вченою радою ЗФУУ (протокол № 10 від «11» червня 2025 року)

Доктор психологічних наук,
професор кафедри психології

(підпис)

М. Максимов

Робочу програму обговорено та затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 9 від “21” травня 2025 року

Завідувач кафедри психології

(підпис)

І. Клименко

Гарант ОПП «Психологія»

(підпис)

І. Клименко

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), “__” _____ 20__ р., протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання Українська	
Змістових модулів - 2	Спеціальність: С4 Психологія Освітньо-професійна програма «Психологія»	Рік підготовки	
		3-й	
		Семестр	
			6-й
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
		20	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 2 год.;	Ступень вищої освіти - Бакалавр	Практичні(год.)	
		16	
		Самостійна робота(год.)	
		54	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
			Залік

2.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Політологія» є формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про закономірності розвитку політичних систем, інститутів та процесів, ознайомлення з основними теоріями та концепціями політичної науки, а також розвиток навичок аналізу політичних явищ і практичного застосування здобутих знань у сфері суспільно-політичної діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Політологія» є:

- Ознайомлення з історією становлення та розвитку політичної науки.
- Засвоєння базових понять та категорій політології (державна, влада, політична система, політична культура, демократія).
- Вивчення політичних інститутів (парламент, уряд, партії, громадські організації) та механізмів їх функціонування.
- Аналіз політичних процесів: вибори, політична участь, комунікація, прийняття рішень.
- Дослідження політичних ідеологій та їхнього впливу на суспільство.
- Розгляд міжнародних відносин та глобальних політичних тенденцій.

- Формування навичок критичного мислення щодо політичних явищ і процесів.
- Застосування знань для аналізу сучасних політичних проблем та пошуку шляхів їх вирішення.

2.3. Передумови для вивчення дисципліни.

Для успішного засвоєння дисципліни «Політологія» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізіти:

- Історія України — вивчає ключові етапи розвитку українського суспільства, державності та культури від давнини до сучасності.
- Ділова українська мова — формує навички професійного мовлення, ділового письма та комунікації у сфері управління й бізнесу.
- Соціологія — досліджує закономірності функціонування суспільства, соціальних структур та взаємодії між людьми й групами.
- Політична психологія — аналізує психологічні механізми влади, політичної поведінки та впливу ідеологій на особистість і суспільство.
- Правознавство — ознайомлює з основами права, правовими системами та механізмами захисту прав і свобод людини.

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

Постреквізіти:

- Психологічний супровід військовослужбовців — вивчає теоретичні та практичні засади надання психологічної допомоги військовим у процесі служби, бойових дій та соціальної адаптації.
- Переддипломна практика — є завершальним етапом професійної підготовки, що інтегрує знання й навички студента у реальних умовах майбутньої роботи психолога.
- Дані та їх аналіз у психології — зосереджується на методах збору, обробки та інтерпретації психологічних даних для досліджень і практики.

3. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Політологія» складається з двох змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи правознавства

Тема 1. Предмет і методи політології

Політологія як наука досліджує закономірності функціонування політичної влади, інститутів та процесів у суспільстві. Її предметом є політичні відносини, структура влади, політична культура та поведінка громадян. Методи політології включають історичний, системний, порівняльний, інституційний та емпіричний аналіз. Вони дозволяють комплексно вивчати політичні явища та робити прогнози щодо їх розвитку. Дисципліна формує у студентів розуміння специфіки політичної науки та її місця серед суспільних наук.

Тема 2. Історія розвитку політичної думки

Історія політичної думки охоплює еволюцію ідей про владу, державу та суспільство від античності до сучасності. Вона включає концепції Платона, Арістотеля, Макіавеллі, Руссо, Маркса та інших мислителів. Кожна епоха формувала власні уявлення про політичний порядок і справедливість. Вивчення цих ідей допомагає зрозуміти витoki сучасних політичних систем та ідеологій. Дисципліна розвиває навички критичного аналізу класичних і сучасних теорій.

Тема 3. Політична влада та її легітимність

Політична влада є центральним елементом політичної системи, що забезпечує управління суспільством. Легітимність влади визначається рівнем її визнання та підтримки громадянами. Існують різні типи легітимності: традиційна, харизматична та раціонально-правова. Вивчення цих аспектів дозволяє зрозуміти механізми стабільності та кризи політичних режимів. Тема формує у студентів здатність аналізувати джерела авторитету влади та її ефективність.

Тема 4. Політичні системи та їх типологія

Політична система — це сукупність інститутів, норм і відносин, що забезпечують функціонування влади. Типологія політичних систем включає демократичні, авторитарні та тоталітарні режими. Кожна система має власні механізми прийняття рішень, контролю та взаємодії з громадянами. Аналіз політичних систем дозволяє зрозуміти різноманітність форм організації влади у світі. Тема сприяє формуванню навичок порівняльного аналізу політичних режимів.

Тема 5. Політична культура та політична свідомість

Політична культура відображає систему цінностей, норм та моделей поведінки громадян у політичному житті. Вона визначає рівень участі населення у виборах, протестах та інших формах політичної активності. Політична свідомість охоплює знання, уявлення та переконання щодо влади й політики. Вивчення цих явищ дозволяє зрозуміти, як формуються політичні орієнтації та ідентичності. Тема допомагає студентам усвідомити роль культури у стабільності та розвитку політичних систем.

Тема 6. Політичні інститути: держава, партії, рухи

Політичні інститути є основними елементами організації влади та суспільного життя. Держава виступає головним інститутом, що забезпечує правопорядок і управління. Політичні партії та рухи формують канали участі громадян у політиці та виражають їхні інтереси. Вивчення інститутів дозволяє зрозуміти механізми взаємодії між владою та суспільством. Тема формує у студентів знання про структуру та функції політичних організацій.

Тема 7. Виборчі процеси та політична участь

Вибори є ключовим механізмом демократичного управління та легітимації влади. Виборчі системи визначають правила формування представницьких органів. Політична участь охоплює голосування, членство у партіях, громадську активність та інші форми впливу на владу. Аналіз виборчих процесів дозволяє оцінити рівень демократії та політичної стабільності. Тема сприяє розумінню ролі громадян у формуванні політичного курсу держави.

Тема 8. Політичні ідеології та їх вплив

Політичні ідеології є системами поглядів, що визначають цілі та засоби політичної діяльності. До основних ідеологій належать лібералізм, консерватизм, соціалізм, націоналізм та інші. Вони впливають на формування політичних програм, рішень та суспільних настроїв. Вивчення ідеологій допомагає зрозуміти джерела політичних конфліктів і компромісів. Тема формує у студентів здатність критично оцінювати ідеологічні впливи на політику.

Тема 9. Міжнародні відносини та глобальна політика

Міжнародні відносини охоплюють взаємодію держав, міжнародних організацій та інших акторів на світовій арені. Глобальна політика визначається процесами інтеграції, конфліктів та співпраці між країнами. Основними темами є дипломатія, безпека, економічні та культурні зв'язки. Вивчення міжнародних відносин дозволяє зрозуміти механізми регулювання глобальних проблем. Тема формує у студентів знання про сучасні тенденції світової політики.

Тема 10. Сучасні виклики та тенденції політичного розвитку

Сучасна політика характеризується глобалізацією, інформаційними технологіями та новими формами політичної участі. Виклики включають кризу демократії, популізм, тероризм та екологічні проблеми. Тенденції розвитку пов'язані з пошуком нових моделей управління та міжнародної співпраці. Аналіз цих процесів дозволяє прогнозувати майбутнє політичних систем. Тема допомагає студентам усвідомити актуальні проблеми та можливі шляхи їх вирішення.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем для вивчення	Кількість годин			
	денна форма			
	у тому числі			
	усього	лекц	практ	с.р
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи політології				
Тема 1. Предмет і методи політології	10	2	2	6
Тема 2. Історія розвитку політичної думки	9	2	1	6
Тема 3. Політична влада та її легітимність	9	2	1	6
Тема 4. Політичні системи та їх типологія	10	2	2	6

Тема 5. Політична культура та політична свідомість	9	2	2	5
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти політології				
Тема 6. Політичні інститути: держава, партії, рухи	9	2	2	5
Тема 7. Вибірчі процеси та політична участь	8	2	1	5
Тема 8. Політичні ідеології та їх вплив	8	2	1	5
Тема 9. Міжнародні відносини та глобальна політика	9	2	2	5
Тема 10. Сучасні виклики та тенденції політичного розвитку	9	2	2	5
Усього	90	20	16	54

5. Тематика практичних та занять з дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи політології

Практичне заняття 1. Методи дослідження політики

- Охарактеризуйте основні методи дослідження політики.
- Назвіть відмінності між системним та порівняльним підходами.
- Зазначте роль емпіричних даних у формуванні політичних висновків.
- Опишіть можливості поєднання різних методів для комплексного аналізу.
- Сформулюйте приклади застосування методів у сучасних дослідженнях.

Практичне заняття 2. Еволюція політичних ідей

- Охарактеризуйте основні ідеї античних мислителів.
- Назвіть зміни у концепції влади від середньовіччя до модерну.
- Зазначте відмінності між підходами Руссо та Маркса до суспільного договору.
- Опишіть вплив історії політичної думки на сучасні ідеології.
- Розкрийте значення класичних теорій для сучасної науки.

Практичне заняття 3. Влада та її легітимність

- Охарактеризуйте джерела легітимності влади.
- Назвіть наслідки кризи легітимності для політичних систем.
- Зазначте роль харизматичних лідерів у політичному процесі.
- Опишіть можливість існування влади без визнання громадян.
- Сформулюйте приклади легітимності у сучасних державах.

Практичне заняття 4. Типи політичних систем

- Охарактеризуйте демократичні та авторитарні режими.
- Назвіть ознаки тоталітарної системи.
- Зазначте приклади «змішаних» політичних систем.
- Опишіть вплив політичної системи на права громадян.
- Перелічте основні критерії класифікації політичних систем.

Практичне заняття 5. Політична культура та свідомість

- Охарактеризуйте поняття політичної культури.
- Назвіть чинники формування політичної свідомості.
- Зазначте вплив політичної апатії на суспільство.
- Опишіть роль політичної ідентичності у житті громадян.
- Розкрийте значення політичної культури для стабільності системи.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти політології

Практичне заняття 6. Політичні інститути

- Охарактеризуйте функції держави як політичного інституту.
- Назвіть відмінності між політичними партіями та рухами.
- Зазначте роль громадських організацій у політичному процесі.
- Опишіть значення інститутів для політичної стабільності.
- Перелічте основні політичні інститути сучасних держав.

Практичне заняття 7. Вибори та участь громадян

- Охарактеризуйте типи виборчих систем.
- Назвіть способи забезпечення легітимності влади через вибори.
- Зазначте значення політичної участі для демократії.
- Опишіть форми участі громадян, крім голосування.
- Сформулюйте приклади активної громадянської участі.

Практичне заняття 8. Політичні ідеології

- Охарактеризуйте основні політичні ідеології.
- Назвіть відмінності між лібералізмом і консерватизмом.
- Зазначте вплив соціалізму на економічну політику.
- Опишіть роль націоналізму у політичному житті.
- Розкрийте значення ідеологій для формування програм партій.

Практичне заняття 9. Міжнародні відносини

- Охарактеризуйте основних акторів міжнародної політики.
- Назвіть інструменти дипломатії для вирішення конфліктів.
- Зазначте вплив глобалізації на міжнародні відносини.
- Опишіть сучасні виклики світової політики.
- Сформулюйте приклади міжнародної співпраці.

Практичне заняття 10. Сучасні політичні виклики

- Охарактеризуйте вплив інформаційних технологій на політику.
- Назвіть причини поширення популізму.
- Зазначте загрози тероризму для політичних систем.
- Опишіть екологічні проблеми як політичні питання.
- Запропонуйте можливі шляхи подолання сучасних викликів.

6. Тематика самостійних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет і методи політології – Визначення політології як науки та її місце серед суспільних дисциплін. – Основні методи дослідження політики: порівняльний, історичний, системний, емпіричний. – Практичне застосування методів у сучасних політичних дослідженнях. – Взаємозв'язок політології з іншими науками (соціологія, психологія, економіка).	6
2	Тема 2. Історія розвитку політичної думки – Античні концепції влади та держави (Платон, Арістотель). – Середньовічні уявлення про політику та роль церкви. – Ідеї Нового часу: суспільний договір, права людини. – Сучасні теорії демократії, лібералізму, марксизму. – Еволюція політичної думки в Україні.	6
3	Тема 3. Політична влада та її легітимність – Поняття влади та її основні ознаки. – Джерела легітимності влади (традиційна, харизматична, раціонально-правова). – Механізми утвердження та підтримки легітимності. – Проблеми кризи влади та делегітимації. – Приклади легітимності у сучасних політичних системах.	6
4	Тема 4. Політичні системи та їх типологія – Поняття політичної системи та її структура. – Класифікація політичних систем: демократичні, авторитарні, тоталітарні. – Функції політичної системи у суспільстві. – Взаємодія політичної системи з економікою та культурою. – Сучасні тенденції трансформації політичних систем.	6
5	Тема 5. Політична культура та політична свідомість – Поняття політичної культури та її рівні. – Типи політичної культури (патріархальна, підданська, активістська). – Політична соціалізація та формування свідомості. – Роль ЗМІ та освіти у розвитку політичної культури. – Особливості політичної культури в Україні.	5
6	Тема 6. Політичні інститути: держава, партії, рухи – Держава як головний політичний інститут. – Політичні партії: функції, типи, роль у демократії. – Громадські рухи та їх вплив на політичні процеси. – Взаємодія держави та громадянського суспільства. – Приклади сучасних політичних рухів.	5

7	Тема 7. Виборчі процеси та політична участь – Основні принципи виборчого права. – Типи виборчих систем та їх особливості. – Політична участь громадян: форми та рівні. – Роль виборів у легітимації влади. – Проблеми та виклики виборчих процесів.	5
8	Тема 8. Політичні ідеології та їх вплив – Поняття політичної ідеології та її функції. – Основні ідеології: лібералізм, консерватизм, соціалізм, націоналізм. – Ідеологічні конфлікти та їх наслідки. – Вплив ідеологій на політичні рішення та суспільство. – Сучасні тенденції розвитку ідеологій.	5
9	Тема 9. Міжнародні відносини та глобальна політика – Основні суб'єкти міжнародних відносин. – Теорії міжнародних відносин (реалізм, лібералізм, конструктивізм). – Роль міжнародних організацій (ООН, НАТО, ЄС). – Глобальні проблеми: безпека, екологія, економіка. – Вплив глобалізації на політику держав.	5
10	Тема 10. Сучасні виклики та тенденції політичного розвитку – Демократизація та її проблеми. – Популізм і криза традиційних партій. – Вплив цифрових технологій на політику. – Глобальні конфлікти та нові форми війни. – Перспективи розвитку політичних систем у XXI столітті.	5
Всього		54

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Політологія» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, презентації;
- залік.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Політологія» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	
40%	10%	40%	10%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2. Модульний контроль 1 проводиться на п'ятому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 1 виставляється на підставі виконання письмового завдання.		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (5 занять, 5 тем – 5 оцінок). 2. Модульний контроль 2 проводиться на останньому практичному занятті. Оцінка за Модульний контроль 2 виставляється на підставі виконання письмового завдання.	

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1-10
2	Проекційний екран	
3	Комунікаційне програмне забезпечення (Google Chrome, Firefox)	
4	Наявність доступу до мережі Інтернет	
5	Персональні комп'ютери, ноутбук.	
6	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	
7	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	
8	Програмне забезпечення: ОС Windows	
9	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Політологія: навчальний посібник / уклад. сучасними українськими науковцями. – Київ, 2023.
2. Політична система України: конституційна модель та політичні практики : монографія / ред. Г. І. Зеленько. – Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023.
3. Політичні дослідження : науковий журнал. – Київ : ІПіЕнД НАН України, 2021–2026.
4. Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. – Київ : НАН України, 2016.
5. Політична енциклопедія / ред. кол. – Київ : Парламентське видавництво, 2011.

Додаткові:

1. Каталог аналітичних матеріалів Верховної Ради України – Київ, 2025.
2. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2008–2026.
3. Український інститут політики : аналітичні матеріали та огляди. – Київ, 2026.
4. Парламентські дослідження : аналітичні записки та довідки. – Київ : Дослідницька служба ВРУ, 2024–2025.
5. Етнополітичні процеси в Україні : монографії ІПіЕнД НАН України. – Київ, 2011–2017.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України – rada.gov.ua
2. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право – visnyk-psp.kpi.ua
3. Електронна бібліотека юридичної літератури — library.nlu.edu.ua ([library.nlu.edu.ua in Bing](http://library.nlu.edu.ua))
4. Електронні ресурси університетів (репозитарії) – elar.tsatu.edu.ua ([elar.tsatu.edu.ua in Bing](http://elar.tsatu.edu.ua))
5. Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів — zakon.rada.gov.ua ([zakon.rada.gov.ua in Bing](http://zakon.rada.gov.ua))
6. Журнал «Політичні дослідження» – pd.ipiend.gov.ua
7. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України – ipiend.gov.ua
8. Каталог досліджень Верховної Ради України – research.rada.gov.ua ([research.rada.gov.ua in Bing](http://research.rada.gov.ua))
9. Національне агентство з питань запобігання корупції (реєстр політичних партій) – politdata.nazk.gov.ua
10. Президент України (офіційний сайт) – president.gov.ua
11. Український інститут політики – uip.org.ua